

ТРОЙНИКОВАОлена Миколаївна
troinikovae@gmail.com

УДК 332.145

**ВПЛИВ ТРАНСПОРТНОЇ
ІНФРАСТРУКТУРИ НА ІНВЕСТИЦІЙНУ
ПРИВАБЛИВІСТЬ РЕГІОНУ**
**THE INFLUENCE OF TRANSPORT
INFRASTRUCTURE ON THE INVESTMENT
ATTRACTIVENESS OF THE REGION**
МАШОШИНАТетяна Вікторівна
mashoshina_tatiana@ukr.netк.е.н., доцент, Український
державний університет
залізничного транспортук.е.н., доцент, Український
державний університет
залізничного транспорту

У статті проаналізовано поняття привабливості регіону з точки зору потенційних інвесторів. Досліджено групування факторів згідно сучасної експертної оцінки в залежності від швидкості їх можливої динаміки, а саме за класичним групуванням та згідно структури індексу інвестиційної привабливості. Визначено, що складова інфраструктури належить до першої групи класифікації та до групи жорстких факторів при сучасному рейтинговому оцінюванні привабливості регіону. Розкрито напрямки реформування, які надають можливість покращити рівень транспортної складової.

* * *

В статье проанализировано понятие привлекательности региона с точки зрения потенциальных инвесторов. Исследовано группирование факторов согласно современной экспертной оценки в зависимости от скорости их возможной динамики, а именно по классической группировке и согласно структуры индекса инвестиционной привлекательности. Определено, что составляющая инфраструктуры относится к первой группе классификации и к группе жестких факторов в современном рейтинговом оценивании привлекательности региона. Раскрыты направления реформирования, представляющие возможность улучшить уровень транспортной составляющей.

* * *

The concept of investment attractiveness of the region in scientific sources is considered as a derived category from the investment climate and, depending on the objectives of the study, may have different approaches to the interpretation of its essence, in terms of both efficiency as opportunities for investors, as a combination of factors, such as the ratio of profitability and risk, etc. Within the scope of this publication, the concept of investment attractiveness from the point of view of potential investors is considered.

The grouping of factors according to the modern expert estimation is investigated depending on the speed of their possible dynamics, namely by classical grouping and according to the structure of the investment attractiveness index. It is determined that the infrastructure component belongs to the first group of classification and to the group of hard factors under the current rating assessment of the attractiveness of the region.

Investing in the transport component of the regional infrastructure at the expense of all sectors of economic management is a priority, because it forms the level of economic development, which in turn is the basis for the investment attractiveness of the region from the point of view of investors.

Within the framework of the solution of this issue, projects of large-scale renovation of the road economy of Ukraine are being worked out and implemented, and the European system of management of the industry is being implemented - with clearly defined requirements for carrying out works, defining responsibility, forming a road budget and monitoring the use of funds. Under the conditions of reform, support and improvement of the level of transport infrastructure is possible due to three sources of financing and separation of areas of responsibility.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна привабливість регіону, транспортна інфраструктура

Ключевые слова: инвестиции, инвестиционная привлекательность региона, транспортная инфраструктура

Keywords: investment, investment attractiveness of the region, transport infrastructure

ВСТУП

Інвестиції є одним із основних факторів, що впливають на ефективний розвиток країни, регіону, галузі. Особливого значення набуває приток інвестицій в умовах модернізації економіки країни. На сучасному етапі в умовах інтеграції України до європейської

спільноти вкрай актуальним є створення необхідних умов для сприятливого інвестиційного клімату в країні та забезпечення інвестиційної привабливості регіонів.

Поняття інвестиційної привабливості регіону в наукових джерелах розглядається як похідна катего-

рія від інвестиційного клімату та в залежності від цілей дослідження може мати різні підходи до трактування її сутності, а саме з точки зору як ефективності, як можливості для інвесторів, як сукупність факторів, як співвідношення прибутковості та ризику, тощо. В межах даної публікації розглядається поняття інвестиційної привабливості з точки зору потенційних інвесторів. Тобто визначення сукупності факторів, що визначають відповідність регіону основним цілям інвесторів, а саме доходність, низькі ризики, ліквідність інвестицій. Показники, що характеризують інвестиційну привабливість регіону класично система-

тизують у групи факторів, що визначають рівень привабливості території для потенційних інвесторів.

Вивченням категорії інвестиційної привабливості займалися О.М. Асаул [1], І.О. Бланк [2], ОВ. Савлук [3], Л.Ф. Мухаметшина [4], А.В. Чупіс [5] та інші. З точки зору впливу іноземного інвестування на економіку країни найбільш цікавими є праці таких зарубіжних вчених як Л.Дж. Гітмана [6], І. Озгурка [7].

Згідно сучасної експертної оцінки привабливості регіону групування факторів відбувається в залежності від швидкості їх можливої динаміки (табл. 1) [8].

Таблиця 1

Класифікація факторів інвестиційної привабливості

класичне групування факторів інвестиційної привабливості	фактори згідно структури індексу інвестиційної привабливості
фактори, що впливають на рівень інвестиційного потенціалу регіону (природно-географічний, трудовий, виробничий, інноваційний, інституціональний, інфраструктурний, фінансовий, споживчий потенціали).	жорсткі: природні ресурси, трудові (здоров'я, доступність, якість), інноваційний потенціал, географічне розташування, споживчий сегмент, бізнес-сегмент, інфраструктура.
фактори, що визначають рівень некомерційних інвестиційних ризиків (законодавчі, політичні, соціальні, економічні, екологічні та кримінальні ризики).	м'які: діловий клімат, правила та процедури (ефективність державних органів, адміністративні процедури, дотримання прав власності, корупція, податки та збори), відкритість влади, діло-вий оптимізм, успішний досвід.
інвестиційна активність (концентрація і розподіл інвестиційного капіталу, активізація впровадження нових виробничих потужностей, розвиток прямих і портфельних інвестицій).	

Як свідчать дані, наведені в таблиці, складова інфраструктури належить до першої групи класифікації та до групи жорстких факторів при сучасному рейтинговому оцінюванні привабливості регіону. Рівень транспортної системи при аналізі території є вирішальним фактором для реалізації потенційних інвестиційних проєктів [7].

МЕТА РОБОТИ

Метою даної роботи є дослідження залежності інвестиційної привабливості регіону від рівня транспортної інфраструктури та джерел її фінансування.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Теоретичною та інформаційною основою дослідження є наукові праці вітчизняних та закордонних спеціалістів з питань досліджуваної проблеми, матеріали періодичних видань, законодавчі, нормативно-правові акти, Internet-ресурси. В процесі роботи використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження економічних процесів і соціальних явищ. При формуванні мети та цілей дослідження використано монографічний метод, окремо або в комплексі системний та ситуаційний підходи, методи аналізу і синтезу, метод математичної статистики.

РЕЗУЛЬТАТИ

Інвестиційна привабливість регіону є одним з найважливіших критеріїв оцінки його рівня та залежить від ряду чинників, що впливають на потенційні можливості його розвитку. У зв'язку з цим, увагу привертають поняття «рівень економічного розвитку» та «інвестиційна привабливість». Перший визначає рівень розвитку об'єкта, регіону, набір економічних показників. Другий є характеристикою об'єкта (регіону), його теперішнього стану, подальшого розвитку, перспектив прибутковості і зростання.

Інвестування в транспортну складову регіональної

інфраструктури за рахунок коштів всіх ланок господарського управління є першочерговим напрямком, тому що саме він формує рівень економічного розвитку, який в свою чергу є підґрунтям для інвестиційної привабливості регіону з погляду інвесторів.

Інвестиційна привабливість України в світі реформування досліджується і оцінюється не тільки вітчизняними, а й іноземними експертами та аналітиками. Прикладом є Європейська бізнес-асоціація, що поєднує у собі більше 900 європейських, українських та міжнародних компаній, які працюють в Україні.

Об'єднання має на меті налагодження відносин між європейським бізнесом та представниками влади в Україні, для співпраці, щодо створення сприятливих умов ведення бізнесу та залучення прямих іноземних інвестицій в економіку держави. За версією асоціації, індекс інвестиційної привабливості України рекордно виріс в порівнянні з 2011 р.. Згідно останніх даних, зростання показника значно помітне і становить 3,15 балів за 5-бальною шкалою. У 2016 р. індекс становив 2,88 і 2,85 бала в червні і грудні відповідно. Останній раз відмітка індексу спостерігалась на рівні 3-х балів лише в кінці 2011 р. (табл. 2) [9].

Проведення асоціацією опитування керівників 142 найбільших міжнародних і українських компаній свідчить про незначне, але все одно покращення стану в секторі бізнесу, а отже й в інвестиційному секторі. Позитивна динаміка спостерігається в наступному:

- відкритості державних даних;
- поступовій дерегуляції;
- розвитку електронних сервісів;
- спрощення процедури отримання дозвільних документів на будівництво;
- мораторіїв на перевірки;
- ослаблення валютного контролю;
- введення інституту приватних виконавців, тощо.

Індекс інвестиційної привабливості України 2009-17 рр.

Роки	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Індекс інвестиційної привабливості (ІІП)	2,22-2,57	3,08-3,28	3,24-3,56	2,18-2,12	2,12-1,81	2,72-2,5	2,51-2,57	2,88-2,85	3,15

Протягом останніх чотирьох років Україна проходить реформу децентралізації. Подібні реформи, суть яких надання більш широких повноважень органам місцевого самоврядування, є також однією з основ побудови сучасного суспільства.

Здатність регіону залучати зовнішні або використовувати власні інвестиційні ресурси залежить (як вже зазначалося) від цілої низки факторів. Вони характеризують, як сучасний стан соціально-економічного середовища регіону так і його подальшу перспективу розвитку. Ефективне використання цих факторів впливає на прийняття інвестиційних рішень, щодо джерел інвестування та напрямки інвестування. Реально оцінити свої можливості та потужність потенціалу території, завдання кожного окремого регіону.

Для більш енергійного просування процесу реформування існують проекти, що дозволяють більш ефективно та швидше адаптувати регіони до європейських стандартів. На сучасному етапі для України діє програма з розширення прав і можливостей на місцевому рівні, підзвітності та розвитку «U-LEAD з Європою». В рамках цієї програми виділено 102 млн. євро на розвиток українського суспільства. Це стратегічна програма, що стартувала у січні 2016 р. на період до 30 червня 2020 р.. Нові напрямки, які підтримуватиме Рада донорів з питань децентралізації в Україні це медицина, безпека, соціальний захист [10]. З оглядом вищезазначеного, реалізація цих програм першочергово залежить від якості транспортної інфраструктури.

У рамках вирішення цього питання розробляються та втілюються проекти масштабного оновлення дорожнього господарства України, запроваджується європейська система управління галуззю – з чітко окресленими вимогами до проведення робіт, визначенням відповідальності, формуванням дорожнього бюджету і системи контролю використання коштів. Процес децентралізації дозволяє наповнювати місцеві бюджети, а отже фінансувати дорожні проекти на місцях, для цього визначено чітку відповідальність за утримання доріг і план будівництва на п'ять років [11]. Зони відповідальності у 2018 р. розподілені наступним чином:

- за 123 000 км. доріг місцевого значення відповідальність покладена на обласні держадміністрації;
- за 46 985 км. доріг державного значення на «Укравтодор»;
- за 250 000 км. доріг у населених пунктах на органи місцевої влади, передусім муніципалітети.

Окремою статтею фінансування є Програма безпеки доріг на яку виділено – 2,6 млрд. грн.. Згідно програми «500-500-1000» в якій прописано не тільки всі вимоги до дорожнього руху, а й передбачає системне будівництво безпечних переходів, острівців безпеки

та розв'язок». З 2017 р. втілюються в життя:

- інженерні рішення, щодо організації пішохідних переходів, сповільнення руху на в'їздах у населені пункти;

- систематизований процес виконання ремонтів доріг переважно за маршрутним принципом, що дає додатковий стимул економічному розвитку цілих регіонів країни. Що стосується обсягів ремонту доріг, то можна зазначити, що за останні чотири роки вони значно зросли. Так, у 2014 р. відремонтовано всього 120 км доріг, а в 2017 році вже 2177 км.

При ефективному управлінні дорожнім господарством ефект може буде відчутний вже за короткий період часу. А повне відновлення господарства прогнозується за 5-10 років [11].

Поряд з цим формуються інші передумови забезпечення інвестиційної привабливості регіонів, а саме отримання в майбутньому доходів від функціонування туристичного, аграрного, санаторно-курортного бізнесу.

ВИСНОВКИ

Не дивлячись на наявність негативних чинників, що гальмують соціально-економічний розвиток країни та заважають покращенню інвестиційної привабливості, можна зазначити, що Україна є державою із суттєвим простором для інвестиційної діяльності.

Для покращення інвестиційного клімату та інвестиційної привабливості необхідно посилення базових умов, які вимагають відповідного економічного розвитку території. Однією з цих умов є розвиток відповідної транспортної інфраструктури.

В умовах реформування підтримка та покращення рівня транспортної інфраструктури можлива за рахунок трьох джерел фінансування та відокремлення зон відповідальності, а саме «Укравтодору», обласної держадміністрації, органів місцевої влади.

Список використаних джерел

- 1 Асаул А.М. Систематизація факторів, характеризуючих інвестиційну привабливість регіонів. *Регіональна економіка*. 2004. № 2. С. 53–62.
2. Бланк І.А. *Інвестиційний менеджмент*. Київ, 2001. 448 с.
3. Савлук О.В. Світовий досвід підвищення інвестиційної привабливості регіону на основі інституціонального регулювання. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2012. № 2. С. 256–262.
4. Мухаметишина Л.Ф. *Формирование стратегии инвестиционной привлекательности предприятия*. *Вестник КТФСИ*. 2009. в 2 т. Т.1. С.25-28.
5. Чупіс А.В. *Інвестування в аграрній сфері*. Суми, 2002. 244 с.
6. Гитман Л. Дж., М.Д. Джонс. *Основи інвестування*: пер. с англ. Москва, 1999. 1008 с.
7. Ozturk I.. *Rethinking FDI-based development in the post-global crisis era*. URL: <http://jpfdr.donnu.edu.ua/issue/view/31> (дата звернення 10.06.2018)

8. Рейтинг інвестиційної привабливості регіонів. Інститут економічних досліджень та політичних консультацій. URL: https://www.invest-lvivregion.com/UserFiles/File/Rejting_invest.pdf (дата звернення 10.06.2018)

9. Європейська правда URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2017/07/3/7067975/> (дата звернення 08.06.18)

10. Децентралізація. Програма U-LEAD. URL: <http://donors.decentralization.gov.ua/project/u-lead> (дата звернення 27.05.2018)

11. Децентралізація. URL: <http://decentralization.gov.ua/news/8758> (дата звернення 26.05.2018)

References

1 Asaul A.M. Systematization of factors characterizing the investment attractiveness of regions. *Regional economy*. 2004. No. 2. pp. 53-62 (in Ukrainian)

2 Blank I.A. *Investment management*. Kiev. 2001. 448 p. (in Ukrainian)

3 Savluk O.V. World experience of increasing the investment attractiveness of the region on the basis of institutional regulation. *News of Khmelnytskii national university*. 2012. № 2. pp. 256-262 (in Ukrainian)

4. Mukhametshina L.F. Formation of the strategy of invest-

ment attractiveness of the enterprise. *Herald of KHFEI*. 2009. № 1 .pp. 25-28

5 Chupis A.V. *Investing in the agrarian sector*. Sumy, 2002. 244 p.

6 Gitman L.J. *Fundamentals of Investing: trans. from English*. Moscow. 1999. 1008 p. (in English)

7 Ozturk I. Ozturk Ibragim. Rethinking FDI-based development in the post-global crisis era URL: <http://jppfrd.donnu.edu.ua/issue/view/31> (date of treatment 10.06.2018) (in Turkish)

8 Rating of Investment Attractiveness of Regions. Institute for Economic Research and Policy Consulting. URL: www.invest-lvivregion.com/UserFiles/File/Rejting_invest.pdf 9 (date of treatment 10.06.2018) (in Ukrainian)

9 European truth URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2017/07/3/7067975/> (date of treatment 08.06.18) (in Ukrainian)

10 Decentralization. Programa U-LEAD. URL: <http://donors.decentralization.gov.ua/project/u-lead> (date of treatment 27.05.2018) (in Ukrainian)

11 Decentralization. URL: <http://decentralization.gov.ua/news/8758> (date of treatment 26.05.2018) (in Ukrainian)